

Izpred sodišča

Nove žrtve kokainskih sleparij

Ljubljana, 14. januarja.

Današnja obravnava, določena za 8.30 dopoldne se je nekoliko zavlekla. Po dvorani je vladalo živahno žuborenje in kramljanje. Glavni obtoženci: Širok, Mauser, Svete in Hladnik so stikali glave med seboj in si nekaj šušljali. Slutili so nekako, da se zbira nad njihovimi glavami nova nevihta. Vsi pa so bili odločeni se trdovratno in do skrajnosti braniti. Širok je vedno konferiral s svojim branilcem — ex offo — dr. Murkom, ki se je marljivo in pazljivo posvetil v razvoj procesa. Dvorana se je počasi napolnila z izbranim občinstvom, kajti policijska kontrola je vsakogar pri vходу ali legitimirala ali pa splošno premotrila. Med poslušalci so mnogi, ki se kot strokovnjaki zanimajo za kokainske manipulacije. Sodni dvor je ob 9 vstopil v dvorano. Senatni predsednik g. Rajko Lederhas je začel razpravo in nadaljeval z zaslišanjem zadnjih treh obtožencev, ki so bili zapleteni v sangraško dogodivščino.

Maks Bizjak pripoveduje zgodbe.

Prvi je bil danes zaslišan šofer Maks Bizjak, znanec Ceferinovi, ki so ga v njegovi brezposelnosti podpirali. Njegov zagovor je bil prostodušen in živahen. Takoj po Veliki noči lani je prišel k Ceferinovi. Vsi so bili zelo razburjeni. Pozneje mu je gospa povedala, da imajo naprodaj 1 kg kokaina. Naprosila ga je, da bi jo poiskal kupca. Znanca Burgarja je nato vprašal, ali ve za kakoga kupca. Označil mu je neko gospodično, ki menda ve za prekupevalca kokaina v Poljanski dolini. Burgar je najel avto in so se z njim odpeljali: gospa, on in Burgar. Pri trgovcu Debeljaku v Sovodnji so se ustavili in mu ponudili kokain. Trgovcu je bilo pogledal in odvrnil: »Blago mi ni všeč! Ga bom dal po strokovnjaku analizirati.« Pozneje je gospodična povedala: »Ni pravo blago. Mora biti pristno.« Vzel je nekaj »kokaina« in ga dal na jezik. Okus je bil od sode. Gospa je jokala. Začeli smo poizvedovati za prodajalcem. Obširno je pravil, kako so prišli na sangraški načrt. Gospa je prevzela vlogo grofice, Burgar pa pozneje vlogo grofičinega brata. Pod pretezo, češ, da gospa grofica na Gorenjskem potrebuje večjo množino kokaina, je odpeljal Široka na Gorenjsko na grad. Bil je pripravljen za Ceferinove iti v levje žrelo, da se popravi krivica in vrne menica. V sobo, kamor so spravili Široka, so postavili španško steno, za katero se je skrili maskirani Burgar. Ko je bil Širok v sobi, sam ne ve, kaj se je zgodilo. Čez nekaj časa je prinesel Burgar iz sobe obleko, vse dokumente in aktovko, v kateri je bil zavoj fižola. Široka so povezali na posteljo z vrvoj. Široka je pripeljal na grad neki četrtek. Čez dva dni je prišel tja tudi Hladnik, ki je bil spravljen v drugo sobo in prav tako povezan z vrvmi.

Ojačeno varstvo in okovi.

Pri obeh je bila stalna straža. Nekega večera je dejala gospa pri večerji: »Položaj je zelo težek. Kaj, če kdo pobegne skozi okno? Ta falota sta vsa g. zmožna. Potrebno je, da se varstvo nad njima ojači. Premalo se sedaj pazi. Veste kaj? Najbolje je, da bi se tem ljudem napravile lisice!« Pojasnila je, kaj pomenijo lisice pri orožnikih. Iz navednega pleha je napravil Bizjak obročke. Šest kosov. Širok je dobil 2 obročka na roke, Hladnik pa po 2 na roke in noge. Za zamudo časa smo potem dobili jaz 400, Burgar 333 in Krašovec 200 din.

Gospod ima velik vpliv.

Obtoženi Bizjak je nadalje omenil gospej: »Vse to je zelo nevarno! Kaj, ko bi prišli za to stvar pred sodišče?« Odvrnila je: »Gospod ima velik vpliv na sodišču in pri policiji. Bo vse uredil. Ima dobre zveze!« Po Bizjakovem zatrdilu je Albina Ceferinova dajala vsa navodila, kako je treba postopati. Predsednik: »Zakaj ste se vmešali v to afero?« Obtoženec: »Brez posla sem bil.« Predsednik: »Policiji bi naznanili, ki bi jih vse polovila.«

Skrivnostna oseba na gradu.

Drugi obtoženec, Stane Burgar, je drastično in mestoma živahno sodnikom pripovedoval o dogodku. Njemu je gospa razodela zadevo, rekoč: »Sleparji smo bili. Za težke tisočake! O Veliki noči si še potic nismo mogli napraviti.« Razdelila nam je vloge. Noben mi ni rekel, da naj igram grofa. Širok je mislil, da sem grofičin brat, pa me je imel torej za grofa. Drugače sem bil na gradu zelo skrivnostna oseba. Tudi Burgar trdi, da je šlo pri vsem postu za absolutno pravico.

Tretji in zadnji obtoženec, Ivan Krašovec, ki so ga imenovali »sluga Janez«, je prav vse odkrito priznal. Bil je v službi gospe Ceferinove in je pač moral storiti to, kar mu je naročila.

Nova obtožba.

Državni tožilec dr. Fellahar je nato predložil sodišču dodatno novo obtožbo proti Pavlu Široku in Josipu Mauserju zaradi zločinov prevare, ker sta lani septembra opeharila Vilka Masterla iz Stražišča pri Kranju za 34.000 din, ko sta mu prodala mesto pristnega kokaina zavoj borove kisline.

Predsednik je takoj uvedel novo razpravo proti obema obtožencema, ki je bila prav živahna in dramatična. Oba obtožena, Širok in Mauser, sta odločno zanimala vsako krivdo in se trdovratno branila, poudarjajoč, da sta Masterlu izročila »pristno in pošteno blago«. Bilo je v kavarni Vespernik. Tam v posebni sobi. Širok je stal na straži. Mauser pa je izročil Masterlu kokain. Branitelj dr. Murko Široku: »Ali se spozna razlika med sodo in kokainom?« Širok ironično: »Na 3 km daleč spoznam razliko!« Širok je dobil od Mauserja 2500 din provizije. Mauser je med drugim dejal: »V kavarni je bilo izročeno pošteno blago. Tam je bila zamenjava nemogoča! Sicer pa je nevarno s kokainom okoli hoditi.« Kokain je Mauserju baje dobavil neki Mayer.

Priča Vilko Masterle je v vseh podrobnostih opisal, kako se je seznanil s Širokom in po njem z Mauserjem. Poskušnja je pokazala, da je kokain. Ko je pozneje odprl, pa je notri našel — borovo kisline v praškini.

Priča je še poprej omenil, da je bil enkrat pri kokainski kupčiji že opeharjen. Zato je bil pri Mauserju, ki je nastopal kot Goldstein, trgovec iz Avstrije, zelo previden in je v kavarni kokain analiziral. Lado Vučnik, gradbeni tehnik higienškega zavoda, mu je 14. avgusta prodal 1 kg kokaina. Pozneje pa je ugotovil, da je bila v zavoju navadna soda. Šel je k Vučniku, ki mu je takoj vrnil 30.000 din, pozneje pa še ostane 8000 din. Škoda je bila poravnana. Ko je uvidel, da je bil tudi drugi opeharjen, je v Ljubljani poiskal Široka. Temu je dejal: »Veste, je lumparija, da ste mi prodali borovo kisline za kokain!« Širok se je začudil in odvrnil:

»Ne bom rekel, da to ni mogoče. Ni to prvi slučaj!«

Farbal ga je še in prosil: »Nikar me ne naznanite! Bom drugo blago preskrbel.«

Priča je naposled še pripomnil:

Širok mi je pravil, da ima Avstrijec Goldstein toliko premoženja, kolikor cela Miklošičeva cesta ne.«

Obtoženi Širok je ugovarjal izpovedbi priče in ogorčen omenil: »Masterle in še neki njegov prijatelj sta se peljala do meje in tam kokain prodala. Bila sta veselo razpoložena! To bo povedal šofer Izanec.«

Predsednik ironično: »Mogoče od žalosti!«

Senatni predsednik je zaslišal še maserja Peršinarja, nato pa razpravo prekinil ob 14, nakar se je nadaljevala ob 16.30 s čitanjem spisov.

Nevaren požar v Ljubljani

Ljubljana, 14. januarja.

Danes okoli četrta na dve je nenadoma izbruhnil nevaren ogenj v Lingarjevi ulici. Ogenj je nastal v znani Česnikovi trgovini manufakture v hiši Kresije. Sosedna trgovka ga. Azmanova je opazila, da se iz zaprtega lokala vali dim ter je obvestila gasilsko postajo. Že čez nekaj trenutkov so poklicni gasilci odhiteli z motorno brigadno in v polni gasilski opremi v bližnjo Lingarjevo ulico. Imeli so dosti dela, da so najprej sploh mogli v lokal ter so morali vrata s silo odpreti. Napeljali so po ceveh vodo ter kmalu nato potlačili ogenj, ki je že zajel dva pulta in ki je divjal tudi po tleh ter v stelaži nad prodajalnimi prostori.

Ogenj je nastal zaradi velike železne peči sredi glavne prodajalne. Peč je bila močno zakurjena ter je v njej gorelo še potem, ko so gasilci že pogasili ogenj v prodajalni.

Gašenje lokala je bilo zelo naporno. Lokal je bil poln dima in plamenov. Pod nadzorstvom poveljnika g. Furlana in poveljnika g. Ogrina so gasilci vdrli v lokal s plinskimi maskami na obrazu. Štirje gasilci so imeli oblačne maske, prvi napadalni gasilec pa je imel na obrazu dihalni aparat. Napeljali so cevi na plamene, nato se pa vsi izmučeni in spoteni vračali na prosto. Vse gašenje je trajalo skoraj dobro uro. Na ulico pred trgovino so gasilci znosili tleče zavitke manufakture, tleče preproge in podobno uničeno blago.

bil ti številni gostje večinoma okrevajoči vojaki z italijanskega bojišča. Tedaj je bila tudi zimska sezona.

Rekordno število v obisku svojih gostov je Rogaška Slatina dosegla leta 1936, ki nam kaže sezonsko številko 7818. Tedaj so se morali pač združiti vsi udobni in ugodni pogoji in položaji, katere gost išče in najde v Rogaški Slatini.

Po svojem obsegu in namenu je »Zdraviliški dom« vreden, da se ga posebej spomnimo, ker je videl več zgodovinskih važnih dogodkov nego vsi drugi domovi na Slatini skupaj. Sprva je stala na njegovem mestu le daljša zdraviliška dvorana, s pridruženim restavracijo in kavarno. Postavil jo je 1813 nadzornik dr. Ivan Fröhlich po nagibu nadvojvode Ivana. Bila je središče prijetnega in cenenega vrvenja na Slatini, kakor 1921 poroča kronist dr. C. A. Riedl v svojih »Odkomih iz življenja, pitja in kopanja ob zdravilnih vrelih v Rogaški Slatini«. Obisk gostov je v poletnih mesecih stalno naraščal in ko je bil z letom 1844 dosegel skoraj število 2000, je bilo treba misliti na nov in obsežen »Zdraviliški dom«.

Prvi »Zdraviliški dom« se je gradil tri leta in je bil popolnoma dovršen in odprt leta 1847 ob navzočnosti cesarske dvojice, Ferdinanda in njegove soproge Marije Ane. Nekaj edinstvenega je bila v svojem sijaju in razkošju nova zdraviliška dvorana, ki so jo po visokem cesarskem gostu nazivali »Ferdinandova dvorana«. Eno leto prej 1846 je za praznik sv. Ane, kakor za uvod v bodoče slovesnosti, v dvorani koncertiral slavni pianist Fran Liszt. Za njim so nastopili tukaj že mnogi koncertni vi-tuozji.

»Ferdinandova dvorana« je bila v dobi šestdesetih let včasih koncertna dvorana, včasih operno, včasih dramsko gledališče, danes plesna dvorana in jutri že kapela ob duhovnih vajah. Ta dvorana je videla toliko elegantnega sveta, kakor ga ni videla in slišala daleč naokrog nobena. Ta dvorana je slišala vriskajoče plesalce, pa tudi klečeče molilce.

Zdraviliški dom je z blesteto dvorano vred v noči 18. avg. 1908. leta zadela silna katastrofa. V podstrešni sobi neprevide ne sobarice je izbruhnil



Mariborsko gospodarstvo se popravlja

Maribor, 14. januarja.

Na mestnem načelnstvu smo dobili vpogled v gibanje obrti in trgovine v letu 1936. Če primerjamo te številke z onimi iz prejšnjih let, zapazimo prav razveseljivo dejstvo: mariborska obrt in trgovina je že prekorajčila kritično točko, ko je število izbranih obrtnih pravic znatno presežalo število novoprijavljenih obrti. Lani je bila namreč izdanih 190 novih obrtnih in trgovinskih pravic, v letu 1935 pa samo 145. Razlika znaša 45 novih obrti. Razveseljiva razlika je tudi pri številu izbranih obrtnih pravic: lani jih je bilo 124, predlansko leto pa 137. Vsa leta krize — od 1932 do 1935 — je imelo obrtno gibanje v Mariboru padajočo tendenco, tako da je preobrat, ki ga je prineslo leto 1936, prav zadovoljiv. V letu 1936 je izdalo mestno poglavarstvo 85 obrtnih pravic za obrti, ki se izvršujejo na podlagi koncesije — to so gostilne, kavarne, restavracije, izvoški, avtomatski in drogerije; 80 obrtnih pravic je bilo izdanih za rokodelske obrti, 755 pa za trgovinske in njim sorodne nove obrate. Izbranih je bilo v tem razdobju: 26 obrtnih pravic, ki se izvršujejo na podlagi koncesij, 41 obrtnih pravic za rokodelske obrti, 4 obrtne pravice za industrijske obrate in 53 obrtnih pravic za trgovinske in ostale obrti. — Da je napredek mariborskega gospodarstva v minulemu letu tudi dejanski in ne samo na papirju, nam dokazuje

— Pri lenivosti črevesa, kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa odstranjuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaprtje spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da redna poraba »Franz-Josefove« vode izbornu urejuje funkcije črev.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br. 15.485, 25. V. 35.

jejo tudi izjave merodajnih predstavnikov mariborske trgovine in obrti. Skoraj v vseh panogah se opazja izboljšanje, četudi je neznatno, pa je vseeno razveseljivo. Bilanca bi bila ob zaključku leta še gotovo ugodnejša, če ne bi bilo udarjeno mariborsko gospodarsko zaledje z izredno slabo letino. Sadržina vina ni bilo in to se pozna tudi v mariborskem gospodarstvu. V glavnem gre izboljšanje prometa v trgovini in obrti tedaj na račun pozitivne domačih gospodarskih razmer. Prinesla jo je predvsem izredno živahna gradbena delavnost in konjunktura v tekstilni industriji, ki je v minulemu letu močno povišala stalež tovarniškega delavstva ter s tem povečala število kupujočega občinstva.

Pretep v mošnji zaradi lesa

V Telovu se je preteklo sredo končala sodnijska obravnava, ko se je pred okrožnim sodiščem moral zagovarjati tamkajšnji muslimanski imam Hafus Sulejman Sihafovič, ker je leta 1930 vrgel iz mošnje nekega carigrskega trgovca, ki je prišel v mošjo s klobukom na glavi, namesto da bi imel fes ali turban, kakor se drže naši muslimani. Nasproti pa je na Turškem Ata Turk odpravil vse turbanne in fese ter velel nositi same klobuke.

Kakor trdi obtožnica, je obtoženi silno zmerjal carigrskega trgovca ter ga grdo psoval. Na vse zadnje pa je poklical še svoje muslimanske vernike ter jih pozval, naj vržejo tega Carigrjca skozi vrata. Muslimani so šli res takoj na delo ter so moža dobro premikastili, nakar so ga postavili na hladno. Vsi ti so se morali sedaj tudi zagovarjati z imamom vred. Sodišče je nazadnje obsodilo imama na 900 Din denarne globe, druge obtožence pa na majhne globe. Ta obravnava kaže, da jugoslovanski muslimani ne odobravajo odredb turškega Ata Turka.

Celjska policijska statistika

Kriminalna statistika nam dokazuje, da naraščajo zločini in prestopki iz koristoljublja. Tako je bilo v preteklem letu na področju predstojništva mestne policije v Celju izvršenih 447 raznih tatvin in trpe oškodovanci škode skupaj 230.055 din. V primeri z letom 1935, je število tatvin poskočilo za 228 (l. 1935. je bilo 219 tatvin s škodo 173.240). Od tega je bilo 18 vlomov s skupno škodo 80.350 dinarjev, 26 žepnih tatvin s škodo 10.640 din, koles je bilo ukradenih 70 v skupni vrednosti 70.210 dinarjev, raznih manjših tatvin je bilo izvršenih 333 v skupnem znesku 55.751 din, prevar je bilo 89 s skupno škodo 35.200 din. Poneverbe so se v preteklem letu precej zmanjšale, izvršenih je bilo 35, medtem ko jih je bilo leta 1935. 83. Prestopkov zaradi življenja in leta je bilo 32, od katerih je 13 težkih telesnih poškodb in 6 primerov odprave ploda; 260 prestopkov zoper javni red in mir, 270 primerov zaradi vlačugarstva in potepušstva, 3 tihotapstva, 1 uboj, raznih nezgod je bilo 12, manjših prestopkov je bilo 177, samomorov je bilo izvršenih 9, smrtnih nesreč 7, požarov 9 v skupni škodi 20.300 din. Izgub je bilo prijavljenih 120 v znesku 29.114 din, najdb 103 v znesku 12.750 dinarjev, strankam je bilo vrnjenih v 85 primerih v znesku 10.8000 din. V sodne zapore je bilo oddanih 114 oseb, odgonska postaja je odpravila 162 oseb, v policijske zapore pa je prišlo 1161 oseb, 834 moških in 318 žensk, policijskih prijav pa je bilo 3528.

Opis našega prvega zdravilišča

(Po raznih virih sestavil dr. A. M.)

(Nadaljevanje.)

Tem deseterim slatinskim gostiščem so se sčasoma v razdobju tridesetih let pridružili še drugi domovi: »Stritarjev dom« (tedaj »Vila Jankomir«) leta 1874, Hotel »Sonce« 1884, »Slatinski dom« 1884. Vsi trije domovi so z odkupom prešli v zdraviliško last. Akopprav se je število domov pomnožilo, vendar se obisk gostov ni dvignil, marveč se je 1878, z letom avstrijske okupacije v Bosni, začel zniževati. Ne moremo reči, koliko je ta dogodek vplival na zaostanek zdraviliških gostov, to pa je gotovo, da ni bil brez vpliva nanj. Kriza je minula. Z l. 1892 je vstalo zdravilišče v novo rasje.

Po sto letih je Rogaška Slatina, v prvi desetini dvajsetega stoletja, dobila skorajda novo lice. V tej dobi se je dovršilo »zemeljsko čudo na Slatini«, zanjeli so se 1909 podzemeljski vrelci, uredili se je vrelci »Donat«, postavil se je »Aleksandrov dom« in »Ljubljanski dom« ter Glavno kopališče, orenovili in razširili se je po požaru (18. avg. 1908) »Zdraviliški dom«, zastavilo se je delo za »Oficirski dom« in »Beograjski dom«. Postavila se je 1904 tudi nova zdraviliška kapela sv. Ane, toda, žal! na dokaj strm in težje dostopen (Tavčarjev) hrib in zato v nezadovoljnost domaćinov in katoliških gostov. Vse kliče še po drugi kapeli v ravnini.

Ob stoletnici gospodarskega nastopa štajerskih deželnih stanov v Rogaški Slatini je poset njenih gostov — leta 1901 — dosegel prvokrat število 8000. V naslednjih letih do začetka svetovne vojne je obisk stalno raste povprečno vsako leto za 400 novih gostov.

Vojno leto 1916 in 1917 zaznamuje — nepričakovano — porast gostov: 6622 in 6892 po številu. Da pa se ne bi kdo začudil nad tem visokim številom, v izredno neugodnem času, mora vedeti, da so

požar, ki je uničil dom in dvorano; ostalo je samo zidovje. Leta 1909 je bil pozidan nov, višji in ponosnejši dom od prvega, sicer ne več tako dragoceno, vendar še vedno s sijajno zdraviliško dvorano, ki postaja še sijajnejša, kadar ob svitu večernih luči koncertira v njej orkester ljubljanske opere pod taktirko spretnega kapelnika.

Drugi »Zdraviliški dom« po pomembnih dogodkih ne zaostaja za prvim, marveč ga celo prekaša. Med vojno je zdraviliška dvorana postala celo bolniška dvorana. Po vojni se je spet odela v prejšnjo veselo vnanost, ko je sprejela toliko slovesnih obiskov kakor še nikoli prej.

V zadnjem času pa sta se vršili v »Zdraviliškem domu« in pred njim dve žalni slovesnosti, ki pričata, da preveva Rogaška Slatina in zdravilišče vsak čas rodoljubni in domoljubni čut. Prvi žalni spomin je bil 2. avgusta 1934 posvečen učenjaku arheologu don Franju Buliču. Drugi žalni spomin 9. oktobra 1934 se bo poslej vsako leto obnavljal, kakor je pokazal 9. oktober naslednjega leta, ki je v velikem številu zbral goste in domaćine pred »Zdraviliškim domom« k slovesni sožalnici. Topot se je po ravnateljstvu zgodovinski besedi izrekla tudi spominska pesem, ki jo priobčujemo, ker so jo mnogi gostje in domaćini želeli imeti kje natisnjeno.

Kralja Zedinitelja nesmrtni klie.

Umorili lani moje so telo, umorili niso mojega duha. Zaklenili v krsto zemeljski so prah, zaklenili niso zvestega srca. To strohneti mora, kar je zemlje dar, kar živi v ljubezni, ne strohni nikdar.

Vsak je pot ko včasih mi do vas odprl. Vašo deco srečam, ko privre iz šol. In pogledam v žive tople jim oči: Ljubijo me, vidim, vsako leto bolj... Le raduj se, deca, dneva belega, bode polna upanja vselejal!

Kakor včasih pridem daleč po vaseh. Vidim vrste vaših fantov, vaših mož; k vsakemu se sklonim, vprašam vsakega: »Ali med viharjem zvest ostal mi boš?« »Tudi med viharjem!« slišim, pravi vsak: »Naš pogled bo jasen, čvrst bo naš korak!«

Hodim po domovih. Skrbno ženo glej! Zadnji hleb načenja... Kaj je še potrebi! O, ne boj se, žena! Jutri lep bo dan. Kakor drobci kruha vsi en sam so hleb, ena smo družina. Ni se bati nam, dokler deco hrani verna mati nam.

Kadar duh prošen je zemeljskih okov, vse z višave modre vidi tam in tod. Ena sama sila, ena sama moč ohraniti more naš zedinjen rod; izpolniti more up edini moj: Ako se ljubili boste med seboj.

Druge, manjše sicer, a za gospodarsko in tudi zdravstveno stran ne manj važne stavbe, so nastajale po potrebi in v sledečem časovnem redu. Leta 1804 je bilo na predlog dr. Fröhlicha postavljena prvo kopališče.

Leta 1818 so glavni vrelci obzidali z istrskim marmorom in postavili nad njim hram v jonskih stebrih: »Temple«, ki je dal vrelcu ime.

Leta 1851 je napravilo zdravilišče svojo lastno pekarno.

Leta 1854 je bilo posebno bogato na praktičnih stavbah. Postavila se je drvarnica, ledenica (spodnja in zgornja), shramba za les in vozove, vrtnarija; naredilo se je zaprti sprehalnišče iz skladnice za mineralno vodo v steklenicah in za bojih; zgradil se je godbeni paviljon in žitni kozolec.

Leta 1874 je dalo gasilec shrambo za ga silno orodje in šport. jahačem posebno jahalnico.

Leta 1884 je v strahu pred kolero, ki je tu in tam pretihla po Slovenskem, napravilo »izolirnico« v oddaljeni zdraviliški šumi in v zdravilišču samem plavalno kopališče.